

POU DES LLEÓ ENTRE LA TORRE D'EN VALLS I PUNTA DE SES ERES

Per Jaume Estarelles

Aquest suggerent nom pel qual és més coneguda aquesta porció de costa i més concretament la cala de pescadors que es troba al mig del recorregut proposat, ve determinat per la presència d'un pou d'aigua dolça que nodria els habitants i pescadors d'aquest tram de costa. Ubicat al nord-est de l'illa d'Eivissa, aquest conjunt territorial presenta tota una sèrie de valors i elements na-

turals que el fan ideal per realitzar un recorregut naturalístic amb interessants elements de fauna i flora, i fins i tot aspectes geològics força interessants.

La proposta que us presentam engloba un doble recorregut que es pot realitzar en dos trams, fets d'una vegada o bé en dues jornades diferents, tot i que la distància total de tot el conjunt del passeig costaner és totalment assu-

mible per fer-ho d'una tacada.

D'aquesta manera deixarem el vehicle a l'aparcament de la mateixa Cala des pou des Lleó i ja a peu ens dirigirem pel camí de terra que surt cap al llevant, a la zona del cap Roig, amb la idea d'arribar fins a la torre d'en Valls, que es troba a menys d'un quilòmetre i mig d'aquest punt de partida.

Bosc Pitiús i alguns endemismes

A aquest sector podrem apreciar i observar un sistema forestal ben conservat i, en aquest cas, una bona representació del bosc climàtic de les Illes Pitiüses compost en el seu estrat arbori per pins *Pinus halepensis* i savines *Juniperus phoenicea*, podent trobar aquí, alguns exemplars de port destacable,

com els que es feien servir com a bigues en la construcció dels terrats de les cases pageses.

La deficiència hídrica primaveral i sòls poc profunds, factors ambientals que predominen a les nostres illes, semblen ser un factor determinant per l'absència de l'alzina *Quercus ilex*, i per tant pel desenvolupament d'aquesta cobertura forestal en la qual li acompanyen

espècies arbustives com la mata *Pistacia lentiscus*, el ginebre *Juniperus oxycedrus*, romani *Salvia rosmarinus* i diferents tipus d'estepes. Tot i ser més difícil, però molt interessant, entre el rocam i les clarianes d'aquest bosc, podem intentar trobar un dels alls endèmics exclusius de la nostra illa, l'*Allium grossi*, una espècie botànica discreta, que serà molt més fàcil de detectar si feim coincidir el nostre passeig amb la

seva època de floració, entre els mesos de juny i agost.

Per altra banda, en aquest tram més interior, trobem les espècies d'aus més típiques dels nostres boscos i és especialment recomanable la visita en èpoques de migració, ja que la seva ubicació geogràfica a l'extrem de nord-est de l'illa, la converteixen en un bon lloc de sedimentació d'espècies migradores.

Torre d'en Valls: mirador d'aus marines i falcons

Ja al final del camí, aquest s'enfila barda amunt fins a arribar a la torre d'en Valls, una típica torre de vigilància costanera utilitzada antany per avisar de la presència de pirates, amb fum durant el dia o foc a la nit. Fou construïda al segle XVIII, època en la qual es rebien nombroses incursions des de la mar. En trobar-se en molt bon estat de conservació, després d'algunes restauracions, és un dels millors exemples arquitectònics d'aquest tipus de construccions.

Però deixant de banda aquest valor històric, l'indret té una gran vàlua naturalística, ja que es tracta d'un dels punts d'observació més interessants

per observar espècies d'aus marines. Per això és molt recomanable la visita i comptar amb l'ajuda d'un bon telescopi. Caldrà, però, agafar el petit caminó que surt just al llevat de la torre, i arribant fins a la costa desproveïda de vegetació s'obrirà l'horitzó cap a l'illot de Tagomago.

Des d'aquí podem observar el conjunt d'aus marines que nidifiquen a Tagomago, considerant aquest punt un dels llocs ideals d'Eivissa per observar tant la nostra singular espècie de virot petit *Puffinus mauritanicus* com la bal-dritga *Calonectris diomedea*. Per això és important visitar el lloc a l'època de nidificació de les espècies, quan els exemplars reproductors ja comencen a visitar els tallats litorals de Tagomago.

Però, a més a més, si es visita la zona durant els dies hivernals, també es tracta d'un dels millors llocs per albirar i identificar altres aus marines, com ara diferents espècies de gavines hivernants, el boix *Morus bassanus*, el paràsit gros *Stercorarius skua*, gallinetes de mar *Alca torda* i, amb molta sort, el cadafet *Fratercula artica*.

Finalment, des d'aquí podem tenir ocasió de viure una d'aquestes experiències ornitològiques que es mantenen en el nostre record: grups molt

A la doble plana anterior, Cala de Pou des Lleó.

A l'esquerra, *Allium grossi*. Foto: Carmen Villar.

A dalt, falcó de la reina, *Falco eleonorae*. Foto: Jordi Serapio.

nombrosos de falcons de la reina *Falco eleneorae* observats amb telescopi al tallat marí del migjorn de Tagomago o, especialment, ser sobrevolats per exemplars provinents de la colònia de l'illa, que a la caiguda de la tarda, visiten els camps i les costes d'aquest tram de l'illa d'Eivissa.

**Cala de Pou des Lleó:
pescadors i vulcanisme**

Una vegada retornats a la torre, podem apreciar la singular i petita cala de Pou des Lleó, refugi de tota la vida de pescadors. La cala sempre ha estat utilitzada com a zona d'abric on es resguardaven les embarcacions tradicionals i els seus aparells de pesca, als varadors construïts per a tal fi. La mateixa orografia de la cala i la presència de construccions tradicionals li donen a tot el conjunt un ambient d'autenticitat, a la vegada que harmoniós amb el conjunt de l'entorn.

Aquest és l'indret ideal per si es vol fer una aturada per gaudir de l'ambient mariner i les seves vistes. Però si feim coincidir l'excursió amb època de bany, és un racó ideal per fer snorkel i observar els peixos del litoral rocós o la mateixa *Posidonia oceanica* i inclús pradells de *Cymodocea nodosa* i, amb una mica de sort, trobar-se amb espècies de nudibranquis presents a les parets rocoses o entre els pradells submarins del fons marí.

Per continuar la segona part del recorregut, a la mateixa cala, just darrere del primer varador de pescadors, que queda al seu extrem de ponent, comença i s'enfila amb pendent un estret caminó que, seguint pel cantó del litoral rocós, continuarà el nostre itinerari.

És just aquí, coincidint talment per on passa el caminet, on els nostres peus es troben fyllant un sòl rocós de color verd olivaci, que si el miram amb detall podem endevinar els seus cristalls de basalt. Es tracta de l'únic aflorament volcànic d'Eivissa, amb un material magmàtic intrusiu que l'erosió marina ha fet aflorar fins a quedar a la vista dels curiosos naturalistes.

Torre d'en Valls.

La rasa marina: el jardí Zen i els seus colors

Una vegada el vial arriba a la part alta de l'extrem de la cala, ja es camina sempre sense pendent ni quasi desnivell, únicament quan es travessa el final d'un torrent, al principi de la rasa marina.

Així el passeig, per les seves vistes

i la seva facilitat, es fa molt agradable, sobretot a la part mitjana quan creua un tram amb una coloració molt rogenca que, amb la disposició de la vegetació li dona un aspecte de jardí Zen: material de graves vermelles amb vegetació arbustiva en rodals i amb formes arrodonides pel vent, disposades de manera vistosa i agrupada. Si a més es fa coincidir la visita durant el període de

floració, durant l'hivern i especialment al novembre, de la frígola borda *Micromeria inodora*, abundant a aquest sector, la vistositat és màxima, amb el contrast cromàtic que les seves flors blaves li donen al substrat rogenic.

Durant aquesta part de l'itinera-ri, és molt fàcil observar exemplars de gavina corsa *Ichthyaetus audouinii*, que

nidifica també a l'illot de Tagomago i que s'acosta a aquest costat del litoral a cercar menjar. També val la pena estar atent al cant de la vistosa mèrlera blava *Monticola solitarius*, més visible a l'època primaveral i durant els passos migratoris. També, per la seva ubicació geogràfica, és un lloc ideal per detectar espècies d'avifauna que es troben en pas.

Com altre element natural d'interès, però en aquest cas dins del món de la botànica, podem trobar aquí exemplars de *Diplotaxis ibicensis*, planta microareal que sembla que a Eivissa es troba en expansió, molt possiblement dispersada per gavines des de Tagomago, lloc on sempre ha estat molt abundant.

L'itinerari acaba a la Punta de ses Eres després de recórrer una distància de 1.300 metres des de la cala de Pou des Lleó, on hem deixat el vehicle. Aquest punt final també té una visual molt vistosa donat que, just a Tramuntana i amb el perfil costaner que acaba a punta Grossa, trobem enmig el singular petit illot d'Ora que destaca per una peculiar orografia en forma de taula plana.

Illot de Tagomago.

Proposta final: sortida de la lluna i bany de plàncton

Aprofitant la tornada, i com a proposta final, és molt aconsellable aprofitar alguns dels molts racons, caletes o algun varador, que hi ha entre el cap de ses Eres i la mateixa cala de Pou des Lleó, per fer un bany al final del dia, i més encara fer-ho coincidir amb el dia del mes astronòmic de la lluna plena. Encarats a Llevant, si no hi ha núvols o calima a l'horitzó, podem ser testimonis de la sortida de la lluna plena des de la mar, un gran espectacle natural al qual, amb sort, es pot sumar coincidir amb la tornada dels falcons marins al seu illot de Tagomago, quan la vivència encara pot ser més antològica.

Si ens quedem ja nit posada, els dies de calma de final de l'estiu, també podem presenciar i participar d'un bany nocturn, amb la companyia de la fluorescència del plàncton, especialment abundant al final de l'estiu, quan les aigües són les més càlides de l'any. •

INICI

ITINERARI
ITINERARI OPCIONAL

